

ZƏHMƏTDƏN YOĞRULMUŞ SAF KÜLÇƏ

Elçin Mehr liyev
yazıçı-publisist,
filologiya elmləri doktoru

1. ELMİ JURNALİSTİKAMIZIN FƏDAKARI

Yadımdadır, 1971-ci il sentyabrın 1-də Bakının axar-baxarlı küçələrindən olan indiki "İstiqlaliyyət" (keçmiş "Kommunist") küçəsində dərslər keçəcəyimiz qədimi binanın həyətinə rastlaşıb tanıdığım ilk adam Fikrət oldu. Onunla iki il əvvəl, qış fəslində, Şuşa sanatoriyasında tanış olmuşdum. Əslən şuşalı olduğundan bu yerlərin yer-yurduna, tarix və mədəniyyətinə yaxşı bələd idi, üstəlik bu gəncin musiqi savadı və yaxşı tar çalmağı da vardı, mən bu "ensiklopedik" məlumatlı, istedadlı gənci unuda bilməzdim. Demə, Azərbaycan Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsinin tələbəsi hüququnu qazanmış gənclər sırasında onun bacısı da varmış - beş il bir yerdə oxuyacağım tələbə yoldaşları arasında ilk tanıdığım da elə həmin qız -- qarasaç, ağbəniz, bəstəboy, gözlərində qəribə bir sıxıntı ifadəsi hiss etdiyim Mehparə oldu. (Mən bu qəribə ifadənin mənasını xeyli illər sonra, Mehparənin yazıya çevirdiyi xatirələrindən öyrəndim: "Mənim 7 yaşım olanda, yəni 1960-cı ilin mayına qədər 2 yaş məndən böyük olan qardaşım Fikrət də, mən də çox xoşbəxt idik. Çünki atam sağ idi. Qayğısız günlər yaşayırdıq. Elə ki, atam dünyasını dəyişdi, ailəmizdə hər şey alt-üst oldu. Anam bizi böyütmək üçün çox əziyyət çəkdi...")

Mehparə, tələbə qızlar içərisində nəinki savadı və çalışqanlığı ilə, həmçinin, ailəlikcə Şuşadan köçüb Bakıda yaşamalarına və orta məktəbi burada bitirməsinə baxmayaraq, "şəhər dəbinə" uyuşmayan "rayon-sayağı" ger-geyimi və ədəb-ərkanı, hətta gəncliyin qayğısız çağlarına uyuşmayacaq dərəcədə ciddi təbiəti ilə seçilirdi. Bununla belə, hər dəfə onu görəndə, istər-istəməz, xəyalımda çal-çağırılı Şuşanın vüqarlı dağları, yaşıl meşələri, gül-çiçəkli yamacları, buz bulaqları canlanırdı. Mənə elə gəlirdi ki, bir sual versəm, o da qardaşı Fikrət kimi Şuşanın tarixi keçmişindən maraqlı söhbətlər edəcək, Şuşanın hamı tərəfindən sevilməsinin sirlərindən danışacaq. Biz

tələbə yoldaşları onu oxuduğumuz beş il müddətində saf-sadə təbiətli, nəzakətli, təmkinli, heç vaxt səsini ucaltmayan, bir kimsənin xətrinə dəyməyən insan kimi tanıdım. Əla qiymətlərlə oxuyurdu, tək-tük hallarda "4" alardı. Təsədüfi deyildir ki, tələbə yoldaşımız, yazıçı-publisist Şəfəq Nasir ötən illəri xatırlayarkən Mehparəni "mayası zəhmətdən yoğrulmuş saf külçəyə" bənzətmişdir. (Bax: Şəfəq Nasir. Qırxdan sonrakı görüş. Bizim alın yazımız. Bakı, "Zərdabi Nəşr" MMC, 2022, s.135) Və mən qətiyyətlə deyə bilərəm ki, Şəfəq xanımın bu sözündə zərrəcə də olsa mübaliğə yoxdur.

Mehparə xanım ali təhsilini başa vurduqdan sonra respublikamızda yeganə elmi-kütləvi jurnal kimi tanınan "Elm və həyat" jurnalında ədəbi işçi kimi fəaliyyətə başladı. 1995-ci ildən 2013-cü ilədək həmin jurnalda dəqiq elmlər şöbəsinin müdiri vəzifəsində çalışdı. O, dünyada baş verən elmi-texniki yeniliklər, onların istehsalatda tətbiqi ilə bağlı yeni məlumatları oxuculara çatdırır, elmin müxtəlif problemlərinə dair təhlili məqalələr, say-seçmə alimlərimizin həyat və yaradıcılığında bəhs edən maraqlı oçerklər yazırdı. Bütün bunlara görə ki, Azərbaycan elm salnaməsinin yaradıcılarından söz düşəndə "Elm və həyat" jurnalının fədaکار əməkdaşları (Ülkər Hüseynova, Maral Poladova, Binnət Süleymanov və b.) sırasında onun da adı çəkilir.

Eyni zamanda, M.Axundova "Elm və həyat" nəşriyyatında nəşrə hazırlanmış bir sıra elmi-kütləvi kitabların redaktoru olub. 2006-cı ildən etibarən, İctimai Televiziya və Radio Yayınları Şirkəti ilə əməkdaşlıq edib. İctimai Radioda Azərbaycanın görkəmli alimlərinin həyat və elmi fəaliyyətini əks etdirən "Elm korifeyləri" rubrikasından radio-oçerklər, "Elm yenilikləri", "Nobel mükafatı laureatları", "Dünyanın ən böyük kəşfləri" silsiləsindən verilişlər hazırlayıb.

M.Axundova 2013-cü ilin sentyabr ayından Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun Elmi nəşrlər şöbəsində baş mütəxəssis kimi fəaliyyət göstərir. İnstitutun hazırladığı bir sıra elmi kitab və jurnal nəşrlərinin məsul redaktorudur.

"Elm xəzinəsini zənginləşdirənlər" (Bakı, "Elm", 2014) adlı kitabı onun elmi jurnalistikamızda yerinin və çəkisinin göstəricisidir, deyərdim. Dünya şöhrətli azərbaycanlı şərqşünas, 1855-ci ildən Peterburq Universitetinin Şərq dilləri fakültəsinin dekkanı Mirzə Kazımbəy haqqında oçerklə başlayan bu kitabda 100-ə yaxın Azərbaycan alimi (Zahid Xəlilov ("Funksional analiz məktəbinin yaradıcısı"), Lətif İmanov ("İstedadlı alim, mahir pedaqoq"), Murtuza Nağıyev ("Zamanı qabaqlayan alim"), Mustafa bəy Topçubaşov ("Böyük cərrah"), Məmməd Arif Dadaşzadə ("Kamil şəxsiyyət"), Həsən Abdullayev ("Görkəmli alim, mahir elm təşkilatçısı"), Lütfi Zadə ("Dünyanı bütün çarları ilə görə

insan") və başqaları barədə bir-birindən maraqlı oçerklər toplanmışdır. Uzun illər "Elm və həyat" jurnalında işləmiş, bir müddət həmin jurnalın redaktoru olmuş Ülkər xanım Hüseynovanın qeyd etdiyi kimi, bu oçerklərin hər biri elmi jurnalistikamızın ən gözəl nümunələrindəndir: "Mən Mehparə ilə 35 ilə yaxın "Elm və həyat" jurnalının redaksiyasında bir otaqda işləmişəm. Onun hazırladığı bütün materialların ilk oxucusuyam və hər bir yazıya necə məsuliyyətlə yanaşdığının şahidi olmuşam. Mehparə xanım hər bir alimdən yazı hazırlayarkən, onun haqqında xeyli elmi ədəbiyyatla ətraflı tanış olur. Məsələn, fəxr etdiyimiz general-leytenant Kərim Kərimov (25 il SSRİ Kosmik Uçuşlar üzrə Dövlət Komissiyasının sədri vəzifəsində çalışmış general-leytenant Kərim Kərimov nəzərdə tutulur - Red.) haqqında material hazırlayarkən onun rus dilində yazdığı 300 səhifəlik "Kosmosa yol" memuarını oxumaqla kifayətlənməyib. K.Kərimov haqqında A.Nikolskinin "Kosmik səfərlər xeyir-duası general Kərim Kərimov" kitabını da oxuyub... ("525-ci qəzet", 31 oktyabr 2014). Ülkər xanım onu da qeyd edir ki, elmi mövzuda təqdim edilən yazılar o vaxt oxucular tərəfindən maraqla oxunur və qavranır ki, toxunulan problem sadə və oxunaqlı bir şəkildə şərh olunsun, eyni zamanda məşhur alimlər haqqında gərək elə yeni faktlara istinadla danışsan ki, diqqəti cəlb etsin. Bu baxımdan, Mehparənin oçerkləri elmi jurnalistikanın uğurlu nümunələrindəndir. Mən onun hər bir oçerkini oxuyanda tanıdığım məşhurları, həttə vaxtilə bir institutda çalışdığım və haqlarında yazdığım qüdrətli filosof-tənqidçi Yaşar Qarayevi, mötəbər akademik Bəkir Nəbiyevi sanki yenidən tanıyırdım.

Mehparə xanım 1977-ci ildən Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvüdür. İki dəfə (2001 və 2011-ci illərdə) Həsən bəy Zərdabi mükafatına və KİV işçiləri Həmkarlar İttifaqının "Qızıl qələm" mükafatına layiq görülüb, 2010-cu ildə AMEA-nın Fəxri Fərmanı ilə təltif olunub.

2. YAXŞI İNSAN AXTARIŞI

Bu kimi fakt və qeydlərdən də aydın olur ki, biliyi, zəhmətkeşliyi və insanıyyəti Mehparəni daim bir şəxsiyyət kimi tanıdım-sevdirən, enişli-yoxuşlu həyat yollarında, sıxıntı və çətinliklərlə qarşılaşanda əlindən tutan, mənə güc verən əsas amillər olub. Düşünürəm ki, elə bu səbəbdən mən onu heç vaxt sısqayıb-sızlayan, bəxtindən, qismətindən şikayətçi düşən görməmişəm, əksinə, o, həmişə isti bir sözlə, təsəlli ilə də olsa başqasının halına yanıb, dərindən bölüşüb. Özünün yazdığı kimi, yaxşı insanların ağır dərddə mübtəla olmasını, yaxud dünyadan köçməsinə heç cür qəbul edə bilməyib. Zənnimcə, elə bu səbəbdəndir ki, Mehparə xanım elmi mövzudan kənara çıxdığı hallarda yalnız "yaxşı insanlar"dan söz açıb.

O, "Mirzə Cəlilin uşaqlarının müəllimi Mirzə Xosrov Axundov" və "Şuşanın tanınmış pedaqoqu" adlı xatirə-oçerklərində 1920-ci ildən etibarən Şuşada ibtidai sinif müəllimi işləmiş, ömrünün 50 ilini Şuşada savadsızlığın aradan qaldırılmasına həsr etmiş, xeyirxahlığına və alicənablığına görə böyüyün də, kiçiyin də sevimlisinə çevrilmiş atası Xosrov Axundovdan bəhs edir. Oçerklərdə belə məlum olur ki, Xosrov Axundov Şuşada "Nikolayski" məktəbində Üzeyir və Zülfüqar Hacıbəyov qardaşları ilə birlikdə oxuyub. Müəllimlik edərək imkansız şagirdlərin evinə gedər, onların həyat tərzi ilə tanış olar, köməyini əsirgəməz, dəftər-kitabla təmin edərdi. Həmişə küsənləri barışdırarmış. Onun sözündən heç kim çıxmazmış. Qızına elçi gedən və razılıq almayan oğlan adamları tez-tez ona müraciət edərdilər. Kimin qarısına elçi gəldisə, mütləq xeyir iş baş tutardı. Ayda iki-üç dəfə arvadına böyük qazanlarda xörək bişirdirər, qazanlar ağır olduğundan qonşuda olan at arabası ilə xörəkləri, yanında da təndir çörəklərini uşaq evinə apardırırdı. Şuşada "Nərimaniyyə" və "Haşimiyə" məktəblərinin yaradılmasında Hüseyn Qayıbov, Zülfüqar Abdullayev, Mircabbar Vəzirov, Hacı Zalov və başqaları ilə birgə Xosrov Axundovun da böyük rolu olmuşdur. Yazır: "Mirzə Xosrovun pedaqoji ustalığı və insanıyyəti onu Qarabağda məşhur etmişdi. Çoxları öz övladlarına onun dərslərini istəyirdi. Təsədüfi deyil ki, Cəlil Məmmədquluzadənin oğlanları - Ənvər və Midhətə, Xurşidbanu Natəvanın nəvələri Şəhla xanıma, Mir Qafara, Əbülfətə, Soltana da dərslərini istəyirdi."

Yeri gəlmişkən, X.Axundov Şuşada yaşamış görkəmli şəxslər haqqında "Xatirələrim" kitabının müəllifidir. Professor Əlyar Qarabağlı vaxtilə Xosrov müəllim haqqında yazmışdır: "Cəlil Məmmədquluzadə və Həmidə xanımla, Üzeyir bəylə və Süleyman Sani Axundovla şəxsən dost olan Xosrov müəllim ümumiyyətlə Qarabağ, xüsusən Şuşa haqqında ən dərin məlumatla sahib idi. Buna görə də Şuşanın tarixi ilə maraqlananlar həmişə ona müraciət edər və aydın cavab alardılar".

Müəllif fəxarətlə qeyd edir ki, X.Axundov həm də bir şair kimi tanınıb. Hələ 9 yaşında olarkən atası ilə "Məclisi-üns"ə getmişdir. İlk şeiri Mir Möhsün Nəvvabın "Təzkireyi-Nəvvab" kitabında nəşr olunmuşdur. X.Axundovun həyat və pedaqoji fəaliyyətindən bəhs edən "Mənalı həyat" adlı kitab "Gənclik", onun "Ömürdən səhifələr" adlı kitabı isə "Yazıçı" nəşriyyatında nəşr olunub. Şuşa şəhərinin yaranmasının 250 illiyinə həsr olunmuş "Şuşa nəğmələri" kitabının birinci cildinə onun şeirləri daxil edilmişdir. Xosrov müəllim ədəbi ictimaiyyətə həmçinin, "Şeirlər məcmuəsi" kitabı ilə tanınır. "Müxtəlif şeirlər" adlı əlyazması isə (21 ədəd dəftər) M.Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunda qorunub saxlanılır.

(Davamı 9-cu səhifədə)

(Əvvəli 8-ci səhifədə)

Şagirdlərinin çoxu alim, bəstəkar, həkim, müəllim, ictimai-siyasi xadim, habelə əmək qəhrəmanı kimi tanınan, nümunəvi iş təcrübəsi respublikada yayılıb öyrənilən, "Pedaqoji təcrübə və mülahizələr" adlı əsəri 2000-ci ildə "Maarif" nəşriyyatı, 2-ci nəşri isə 2008-ci ildə anadan olmasının 120 illiyi ilə əlaqədar "Adiloğlu" nəşriyyatında nəşr olunan, "dəfn olunan gün Şuşada məktəblərdə dərs, müəssisələrdə iş dayanan, hətta Bakıda yaşayan şagirdləri də özlərini onun dəfninə çatdırıb bilən", 1993-cü ildən Binəqədi rayonundakı 102 sayılı məktəbə adı verilən belə bir şəxs, əlbəttə ki, yazarların, o cümlədən onu hamıdan yaxşı tanıyan doğmaca jurnalist qızının qəhrəmanına çevrilməli idi. Həm də ona görə ki, Mehparə 70-ci illərdə "Şuşa" qəzetində təcrübə keçəndə, hara gedirdisə, atasına olan el məhəbbətinin şahidi olur, qəlbi iftixar hissi ilə çırpınırdı.

Oçerkdə o da xatırladılır ki, Xosrov Axundovun atası Mirzə Əli Aşiq və babası Molla Zeynalabdin Sağəri də öz dövrlərinin tanınmış şəxsiyyətlərindən olmuşlar. Mirzə Əli Şu-

bir nəcabətli insan və alim-pedaqoq kimi unuda bilmədiyi professor Şirməmməd Hüseynov haqqındadır. Bu xatirə-oçerkdə Şirməmməd müəllimin tələbələrinin yaddaşında yalnız mahir alim-pedaqoq, vətəndaş-ziyalı kimi deyil, həm də bir insan olaraq mərdlik, saflıq, qeyrət, obyektivlik rəmzi kimi də əbədi iz qoyduğu bildirilir. "Bu yaşımnda çox insanlarla qarşılaşmışam. Ancaq Şirməmməd müəllim kimisinə rast gəlməmişəm. Obyektivlik, hadisələrə düzgün qiymət vermək, nəfs toxluğu Şirməm-

Mehparə xanımın "Qarabağın zümrüd tacı - Şuşa", "Xurşid Banu Natəvan haqqında eşitdiklərim" adlı xatirə-oçerkləri, adlarından göründüyü kimi, 30 illik əsarətdən azad edilmiş Şuşamız və Qarabağ xanı Mehdiqulu xan Cavanşirin qızı, XIX əsr tanınmış Azərbaycan şairəsi Xurşidbanu Natəvanın həyat və fəaliyyəti, "Onu oğul dərdi apardı" adlı məqaləsi isə ömür yolu yarıda qırılmış keçmiş tələbə yoldaşı, Sabirabadda çıxan "Muğan" qəzetində çalışmış yazıçı-jurnalist Vəsilə Usubovanın uğursuz taleyi haqqındadır. Bu yazıları uşaqlıq və gənclik illəri ilə bağlı xoş xatirələr süsləndirməklə yanaşı, acı təəssüf hissələrindən doğan həzin, kövrək bir ovqat da bürüyür. Mehparə qələminin oxucuya təsir gücünün nəticəsidir ki, ikinci məqalənin əlyazmasını oxuyan Ülkər xanım (söhbət yenə də Mehparə xanımın həmkarı, xeyirxahı Ülkər Hüseynovadan gedir - Red.) Vəsilənin çata bilmədiyi arzularından birini - məqalələrinin toplanıb kitab halında çap edilməsini öz üzərinə götürdü. Bu barədə Mehparə xanım belə yazır: "Həyatda bircə dəfə üzünü görmədiyi bir jurnalistin kitabını öz vəsaiti hesabına nəşr etdirmək onun nə qədər mənəviyyatlı bir xanım ol-

Şuşaya gedəndə yol kənarındakı çiçəkləri seyr etməkdən doymazdım. Dövtələbə yaxınlaşanda düşünürdüm ki, artıq Şuşaya çatmışam. Ərimgəldi, Çanaqqalanın adı çəkiləndə, istər-istəməz olub-keçənlər yadıma düşərdi. Dünyagörmüş Şuşa sakinləri belə danışardılar ki, qız-gəlinlər bir vaxtlar bu yerlərə yığışar, kimisi uzaq səfərə gedən ailə başçısını, kimisi də istəklisinin yolunu gözləyərmiş..." "Uşaq vaxtı ən çox ziyarət etdiyimiz yerlər Üzeyir bəyin, Bülbülün ev muzeyləri, Gövhəraya məscidi, Xurşid Banu Natəvanın malikanəsi idi. Yazda elə gün olmazdı ki, məhəllə uşaqları ilə ya Cıdır düzünə, ya da Qayabaşına getməyək. Topxana meşəsinin gözəlliyi, Daşaltı çayının ana laylasını xatırladan səsi bizi öz ağuşuna alardı. Pillələri qayalardan ibarət olan Qırxpilləkəndən üzünə Daşaltı çayına enmək, ayaqlarımızı islada-islada çayın yarıpızlı sahilində gəzmək bizə başqa bir ləzzət verərdi..." (Bax: Mehparə Axundova. Qarabağın zümrüd tacı - Şuşa. Bizim alın yazımız. Bakı, "Zərdabi Nəşr" MMC, 2022, s.289-290)

Nəhayət, çoxdan gözlədiyi gün gəlib çatdı. Qəhrəman Ordumuz Qarabağı, o cümlədən Şuşanı işğaldan

ZƏHMƏTDƏN YOĞRULMUŞ SAF KÜLÇƏ

şanın Seyidli məhəlləsindəki məsciddə mədrəsə açmış, müəllimlik etməklə yanaşı şeir yazmış, Xurşidbanu Natəvanın "Məclisi-üns", Mir Möhsün Nəvvabın "Məclisi-Fəramuşan" ədəbi məclislərində iştirak etmişdir. O, ilk dəfə olaraq Azərbaycanda qızların təhsilə cəlb olunmasına çalışanlardan olmuşdur.

Mirzə Əli Aşiq həm də musiqi savadı ilə tanınmış, Cabbar Qaryağdı oğlunun 16 yaşına kimi musiqi müəllimi olmuşdur.

M.F.Axundzadə Şuşada olarkən Mirzə Əli Aşiqlə tanış olmuş, bir müəllim kimi ona 1857-ci ildə tərtib etdiyi əlifbanın təbliğini tövsiyə etmiş, Mirzə Əli də öz müqabilində, bir çoxlarından fərqli olaraq, həmin təşəbbüsü dəstəkləmişdir. M.F.Axundzadə Mirzə Əliyə bir bənd şeir də həsr etmişdir:

Bir neçəsi üzde müsəddiq olur,
Qaib olur məndən, münafiq olur.
Mirzə Əli ancaq ki, sadıq olur,
Yerdə qalan cümlə tapır zəlalət.

(M.F.Axundzadə. *Komediyalar, povest, şeirlər. Bakı, "Yazıçı", 1982, s.238*).

Molla Zeynalabdin Sağəri isə 40 illə mollaxanada müəllimlik etmişdir. Türkcə, farsca yazılmış iki böyük divanı vardır. Divanı 2832 beytdən ibarətdir. Molla Zeynalabdin Sağəri Qarabağı haqqında məlumatı Mir Möhsün Nəvvabın "Təzkireyi Nəvvab", Məhəmmədəğa Müctəhidzadənin "Riyazül-əşiqin" adlı təzkirələrində rast gəlirik. Zaman Əsgərli, Cavad Heyət, Cahangir Qəhrəmanov, Zəminə Hacıyeva, Paşa Kərimov, Vasif Quliyev kimi tədqiqatçı-alimlər və jurnalistlər Sağəri Qarabağının yaradıcılığı ilə bağlı öz məqalələrində geniş məlumat veriblər.

"Əbədiyaşar şəxsiyyət" adlı digər bir xatirə-oçerki bir vaxtlar ona dərs demiş və dünyasını dəyişmiş, amma

məd müəllimə xas cəhətlər idi. Vəzifəsinə görə kiməsə yarınmaq ona yad idi. Sözü üzə deməyi xoşlayırdı... O qədər ciddi və zəhmli idi ki, auditoriyaya daxil olanda bütün tələbələr susurdu. Ondan hamımız çəkinərdik. İllər ötsə də, bu hiss məndən keçib getmədi. Hər dəfə Şirməmməd müəllimlə rastlaşanda özümü yenə də tələbə sanırdım..." "...Onun mühazirələri çox canlı keçirdi. Dünyaya mətbuatından söz salırdı. O, tək-cə xarici ölkələrdə nəşr olunan mətbuat orqanlarından deyil, həm də oranın dövlət quruluşundan danışardı. O qədər maraqlı faktlar sadalayardı ki, dərslər nə vaxt qurtardığını bilməzdik. Mühazirələrinin sorağı qonşu institutlara da yayılmışdı. Şirməmməd müəllimin mühazirələrində kənar tələbələr də iştirak edərdi." "Haqqı nahaqqa verməyi bacarmırdı... Həmişə oxuyan tələbələrin arasında dayanardı. Müəllimlərə tələbələrə incitməyə imkan verməzdi. Hər hansı bir müəllimdən şikayət olunsaydı, növbəti semestrə onu fəkültədə görməzdik". Müəllif minnətdarlıq hissləri ilə bildirir ki, Şirməmməd müəllim Məhəmməd Əmin Rəsulzadə başda olmaqla Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyətinin qurulmasında əməyi olan hər kəsin fəaliyyətini dərinədən tədqiq edib. Canından keçənlərin, mühacir həyatı yaşayanların xatirəsini yaşatmaq üçün arxivləri ələk-vələk edib, onları gənc nəsllə tanıtdırıb. Öz qəhrəmanının portret cizgilərini zahiri təsvirlə deyil, daxili ələminə nüfuz edib bir əqidə və məfkurə adamı kimi təqdim etməklə cızan Mehparə xanım düşüncələrini belə ümumiləşdirir: "Vətənimiz müstəqillik qazananda bəlkə də ən şox sevən Şirməmməd müəllim olmuşdu. Vətən, dövlət onun üçün hər şeydən müqəddəs idi".

duğunu sübut edir. Ülkər xanımın bu qərarı kollektivimizi (Elmi nəşrlər şöbəsinin kiçik kollektivi nəzərdə tutulur - Red.) sevindirdi. Ülkər xanım başda olmaqla, mən, Maral Poladova, texniki redaktor Rəşid Kərimli işləməyə başladım. 400 səhifədən ibarət olan kitab Vəsilənin vəfatının 40-cı gününə qədər hazır oldu. Kitabları Vəsilənin bacısına təhvil verdik. Təəssüf ki, Vəsilə məqalələrindən ibarət bu toplunu görmədi." (Bax: Mehparə Axundova. Onu oğul dərdi apardı. Bizim alın yazımız. Bakı, "Zərdabi Nəşr" MMC, 2022, s.104-105)

3. ŞUŞA SEVİNCİ, QİSMƏT ACISI

İş belə gətirdi ki, son illərdə Mehparə ilə eyni institutda işləyəsi olduq. Qərribə də olsa, ahıl yaşlarında gülürüz olmuşdu, illah da tələbə yoldaşlarını görəndə sevincdən çöhrəsi işıqlanırdı. Kimsə Şuşadan söz salanda təəssüflə köks ötürür, gözləri yol çəkirdi. Onu başa düşmək çətin deyildi - büsbütün Qarabağımız kimi, Şuşa da düşmənlər əsarətində qalmışdı. O da bütün şuşalılar kimi yurd həsrətini çəkir, Qayabağdan bir az aralıda, Qurdlar bulağının yanında yerləşən evlərini düşünürdü. Şuşanı görmək, doğmalarının uyuduğu yerləri ziyarət etmək, uşaqlıq çağlarındakı kimi Cıdır düzünün, Topxana meşəsinin seyrinə dalmaq, İsa bulağının, Turşsuyun şəfali suyundan içmək, qartallı, şahinli Girs, Üçmıx dağlarının gözəlliyini duymaq arzusunda idi. Bir dəfə doğma yerlər haqqındakı yazılarının birində belə yazmışdı: "Vaxtilə Şuşaya qalxan yolun kənarında çinarlar sıra ilə əkilmişdi. İndi o yollar üçün darıxmışam, yəqin ki, o yollar da öz sakinləri üçün qərubsəyib. Hər dəfə

azad etdi. Doğma yurda gedəcəyi günü səbirsizliklə gözləyən Mehparə xanım elə ilk imkanda Şuşa səfərinə qatıldı... Mən onun səfər təəssüratını dinlədikcə hiss edirdim ki, indi o, hər cür qayğısını unudaraq həyatının ən sevincli çağlarını yaşayır...

Fəqət həyat acılı, şirinli sürprizlərlə doludur. Mehparə xanımın səh-hətində gözlənilmədən ciddi problem yarandı - nitq bacarığını itirdi. Ailə-məişət problemləri üst-üstə yığıldı. Bir jurnalist kimi həmişə yaxşı adam axtarışında olan, bir insan kimi onlara oxşamağa çalışan Mehparə xanımın indi - yaşı yetmişə haqlayan çağında yaxşı adamların köməyinə ehtiyacı var. Mənim tanıdığım Mehparə Axundova, nitqini itirməsəydi belə, bu barədə bir kəlmə də söz salıb bir kimsəyə ağız açmazdı. Yaxşı adamlar necə, belələrini görüb-duymağı bacarırlarmı? Gəlin unutmayaq ki, digər peşə sahibləri kimi, yaradıcı adamlar da iki qismə bölünür: gördüyü işin müqabilində, bəlkə ondan da artıq reklam olunmağı, təriflənməyi, mükafatlar almağı sevnələr, bir də heç bir təmanna güdmədən basını aşağı salıb sakitcə öz vəzifə borcunu vicdanla yerinə yetirənlər. Təbii ki, ikincilər birincilərə nisbətə həmişə kölgədə qalır, cəmiyyətdə tanınıb-məşhurlaşmır, hətta güzəranını yaxşılaşdırmaq üçün dövlətdən ala biləcəyi halalca haqlarına belə yetişmirlər. Əlli ildir ki, əlində qələm, bir jurnalist və redaktor kimi peşəkarlıq və fədakarlıq nümunəsi göstərən Mehparə Xosrov qızı Axundova ikinciləri təmsil edir. Onu hec olmasa dar gündən duymaq, anlamaq, harına yetmək isə vəzifəsindən, rütbəsindən asılı olmayan yaraq, özünə "yaxşı" deyən hər bir kəsin borcudur.